

Abbé Pierre

Testvériség

Bencés Kiadó
Pannonhalma, 2008

Tartalom

Előszó: Szabadság, egyenlőség, testvériség.....	7
---	---

Első rész: Az élet együtt

1. Einstein három bombája	13
2. Legyen a Föld az embereké	19
3. Osztozás a munkán	27
4. A tétlenség drámája	35
5. Emmausz... ötven év után.....	41
6. Köztársaságban élünk!.....	49
7. Testvéreink	57

Második rész: Az egyén választása

1. A világ békéje és a szív békéje	67
2. A két út	71
3. Légy jó.....	75
4. Az osztozás tanúságtevői és tanítói	83
5. Egy élet választása.....	89
6. Boldogtalanság és testvériség	99
7. Az ajándékozás öröme.....	105
Epilógus: Miféle civilizáció?.....	111
Jegyzetek.....	114

Előszó

Szabadság, egyenlőség, testvériség

Szabadság, egyenlőség, testvériség: e három szót választotta jelszavául a Francia Köztársaság. Összekapcsolásuk nagy bölcsességre vall. Sajnos a kor történelme a szabadság és az egyenlőség szakadatlan küzdelmének színpadává vált. A szabadság az egyenlőség ellenében megszülte az egyenlőségen alapuló kommunista társadalmat, azaz a totalitárius államot. Az egyenlőség nélküli szabadság pedig nem más, mint a liberalizmus, amelyről mindennap egyre tisztábban látjuk, hogy – önmaga csapdájában vergődve – csakis individualista és igazságtalan társadalmat hozhat létre. Lényegében a jelszó harmadik eleme, a testvériség teszi lehetővé, hogy e két, egymással oly nehezen megférő szélsőség – szabadság és egyenlőség – összekapcsolódjék. A testvériség, amelyről a kortárs történelem teljesen megfeledkezett, számomra az a sarokkő, amelyre felépülhet egy új, republikánus társadalmi szerződés, egyesítve hívóket és hitetleneket, s összekapcsolva a szabadság követelményét az egyenlőség utáni vágyakozással. A testvériség együtt jár az egyé-

nek önkéntes elkötelezettségével egy valóságos társadalmi igazságosságért. Míg az egyenlőségi ideológia tekintélyuralmi elven kényszeríti az emberre az egyenlőséget az egyéni szabadságjogok rovására, addig a testvériség minden egyes embernek a közjóban való önkéntes részvételére épül. A testvériség az értelmén alapuló, egyszerre személyes és kollektív döntés, amely az egyén szabadságának tiszteletben tartásával hoz létre egy igazságos és harmonikus társadalmat. Abban a tényben, hogy ez alkotmányunk egyik sarkalatos elve, történelmi lehetőség rejlik Franciaország számára.

Amikor szembesülünk a globalizáció és az egyre több kirekesztést szülő, vad liberális gazdaság hatásaival – a kettéhasadó társadalommal, amelyben a szegények egyre szegényebbek, a gazdagok pedig egyre gazdagabbak lesznek; a tömeges strukturális munkanélküliség és a tétlenség drámájával; valamint, ami mindezekből fakad, az emberi méltóság elvesztésével –, akkor vagy beletörődünk és elfogadjuk a drámai következményekkel járó társadalmi szakadást és a kíséretében egyre növekvő erőszakot, vagy együttesen határozunk egy testvériségen alapuló társadalom létrehozásáról, szabadon elfogadva az új osztozást, amelyet ez a választás megkövetel.

E szakadások világméretekben még nyilvánvalóbbak. A tömegtájékoztatás révén mindenről tudunk, ami bárhol a világban történik; eltűrhetjük-e, hogy az emberiség négyötöde a túlélésért küzdjön, míg egyötöde kényelemben és bőségben él? Eztűrhetjük-e, hogy gye-

rekeket zsákmányoljanak ki rabszolgaként egészen kicsi koruktól, pusztán azért, hogy a legkisebb költséggel gyártsanak számunkra olyan tárgyakat, amelyek gyakran teljesen feleslegesek? Hogyan lehetne elfogadni, hogy gyerekek halnak éhen, mi pedig megtiltjuk, hogy a gazdálkodók termékeny földeket műveljenek meg?

Soha nem volt még ekkora szükség arra, hogy a testvériség átlépje a család, a nemzetség vagy a nemzet határait, mint éppen ma. Az emberi testvériség egyetemes. Ma, amikor az emberiség történetében először a Föld egyetlen faluvá zsugorodik, az élet új osztózásra ítél – vagy szólít fel – bennünket. Meg kell tanulnunk együtt, testvérként élni, bármilyen legyen is a bőrünk színe vagy a vallásunk. És ez a döntés mindnyájunkra nézve kötelező.

2. fejezet

A két út

Mindnyájunknak minden pillanatban választanunk kell két út, kétféle elköteleződés, két létfajta közül. És ahogy öregszünk, úgy sokasodnak az alkalmak, ahol szint kell vallanunk. Nos, ezeken az utolsó pillanatig tartó, egymást követő döntéseken múlik, hogy mi lesz végső sorsunk.

Ez a két út nagyon világos: én – a többiek nélkül, vagy én – a többiekkel együtt. Önelégülten vagy áldozatkészen éljek? Ez a választás alakít bennünket.

Amennyiben az „önelégült” élet mellett döntünk, ez azt jelenti, úgy akarunk kiteljesedni, hogy közben nem törődünk mások szükségleteivel, szenvedéseivel és kívánságaival. Hogy képesek vagyunk mindenre: legázolni, meglopni, kizsákmányolni, megtagadni másokat, csak hogy elérjük célunkat, vagy ami sokkal gyakoribb, ám cseppet sem elfogadhatóbb: nem törődünk másokkal, hidegen hagy bennünket mind boldogságuk, mind boldogtalanságuk. A törvénytől és a büntetéstől való félelem gyakran visszatart bennünket attól, hogy szélsőséges cselekedetekre vetemedjünk, de szívünk mélyén megtagadjuk a másikat.

Azonban választhatjuk az áldozatkészséget is, azaz kiteljesedhetünk a másikkal és a másik által oly módon, hogy észrevevessük szenvedéseit és szükségleteit, és azáltal leszünk boldogok, hogy megosztjuk örömeinket, fájdalmainkat és küzdelmeinket.

Minden emberi lény lelkét átjárja ez a kettős vonzás. Figyeljük meg, milyen a kisgyermek. Ugyanannak a gyereknek, aki ma este képes iszonyú cirkuszt csapni, mert az összes játékot magának akarja, és nem hajlandó osztozni a testvérével, holnap elég épp csak mutatni egy olyan gyermeket, akinek semmije sincs, hogy így kiáltson: „Adjuk neki az összes játékomat!” A gyermek folyamatosan *megosztottságban él*. De mihelyt tudatára ébred, hogy felelős azért, amit tesz, *választania* kell.

Én magam hét éves lehettem, amikor felismerem a választások létezését, mégpedig egy nagyon egyszerű, hétköznapi eseményben.

Lekvárt csentem és hagytam, hogy egyik testvéremet vádolják vele. Amikor a szüleim rájöttek, azzal büntettek meg, hogy míg a többiek az unokatestvéreimhez mentek vendégségbe, nekem otthon kellett maradnom. Este aztán hazajöttek és boldogan meséltek a sok csodálatos játékról, amelyekben részük volt. Rendíthetetlen nyugalommal azt feleltem: „Mit érdekel engem ez az egész, hiszen ott sem voltam?!” Apám hallotta a megjegyzésemet. A dolgozószobájába hívott, s gyengéden, ugyanakkor szomorúan így szólt: „Henri, hogyhogy nem látod be, mennyire szörnyű,

amit a testvérednek mondtál? Hát tényleg csak te számítasz?” Ez valósággal a földre sújtott. Megértettem, hogy magamba zárkozhatom, megelégedhetek önmagammal, vagy épp ellenkezőleg, megnyílhatok a többiek felé, és részese lehetek örömeiknek és bánataiknak.

Minden ember, ha csak egy kicsit is odafigyel arra, ami a lelkében történik, jól láthatja, amint átjárja ez a kettős készítés: az önbálványozás – én, én, én, az én gazdagodásom, az én sikerem, az én karrierem, a többi meg boldoguljon, ahogy tud –, illetve a nagylelkűség, az osztozás, a szeretet.

De mit jelent a szeretet? A szeretet kifelé irányultságot jelent. Azt, hogy kilépünk önmagunkból. Ezért mondom már régóta, hogy az emberiséget megosztó választóvonal alapvetően nem a „hívók” és a „hitetlenek” között húzódik, hanem az „önelégültek” és az „áldozatkészek” között, vagyis azok között, akik elfordulnak mások szenvedésétől, illetve akik hajlandók osztozni benne. Számos „hívó” önelégült, és számos „hitetlen” kész az áldozathozatalra.

Valóban, hány olyan nem hívő van, akinek fogalma sincs az evangéliumról, sohasem járt hittanra, mégis tud szeretni, osztozni, adni? És hány hívő él magába zártan úgy, hogy sohasem váltja valóra vallásának szeretet-üzenetét?

Egyébként legbensőbb meggyőződésem, hogy amit a keresztény népi vallásosság „Pokol”-nak és „Paradicsom”-nak nevez, az valójában nem más, mint túlvilág.

gi folytatása annak a két útnak, amelyek közül választanunk kellett a földön. Sartre-ral ellentétben, aki azt mondta, „a Pokol a többi ember”, én azt mondom, „a Pokol a többiektől elválasztott önmagunk”. Az örökös köldöknézés. Önmagunk bálványozása. Ezzel szemben a Paradicsom az, ha egybekapcsolódunk a többiekkel. A Paradicsom az osztozás, a közösség, a másikkal való azonosulás öröme.